

”Kurdit ajetaan kurdeja vastaan”

AFF / SHWAN MOHAMMED

Irakin kurdit pitävät itseään Iranin ja Turkin iskujen viattomina uhreina.

ESS–Hanna Leppänen

Turkin asevoimat kertoivat maanantaina surmanneensa elokuun aikana yli 150 kielletyn Kurdistanin työväenpuolueen PKK:n taistelijaa Pohjois-Irakissa. Turkki aloitti tykistötulen ja ilmaiskut Irakin puolella olevia tukikohtia vastaan kolmisen viikkoa sitten. Iranin ilmaiskujen kohteeksi Irakin kurdialue joutui jo heinäkuussa, kun Teheran jahtasi Iranissa toimivia PJAK:n taistelijoita.

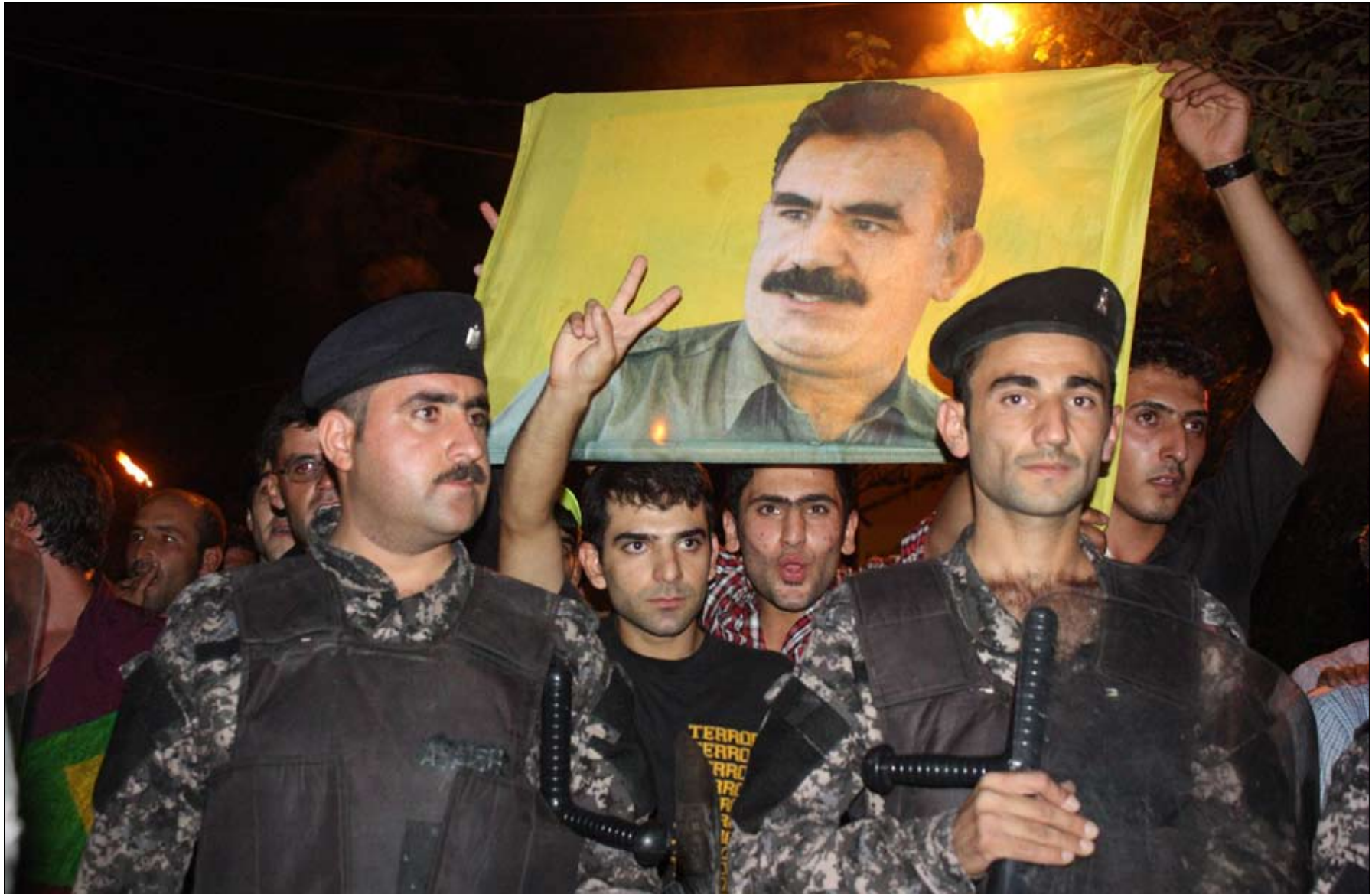
Irakin kurdien mukaan Turkki ja Irak yrittävät saada aikaan laajan kurdien keskinäisen välienselvittelyn painostamalla autonomista Kurdistania taistelemaan Ankaraa ja Teherania vastaan kamppailevia kurdeja vastaan.

Nyt puhutaan kurdikysymyksestä, ei vain PKK:sta ja PJAK:sta. On kyse rauhasta ja ihmisoikeuksista, sanoo kurdikirjailija **Khasro Pirbal**, joka jakaa aikansa Suomen ja Irakin Kurdistanin kesken.

Pirbalin näkemys saa tukea Kurdistanin autonomisen alueen presidentin **Massud Barzani** lausunnoista ja Irakin kurdikansanedustajien kommentteista. Niissä naapurimaiden pyrkimystä laajaan kurdisotaan pidetään päivänselvinä.

Osa ratkaisua

– Meidän presidenttimme on painottanut, että Kurdistan ei halua olla osa ongelmaa vaan osa sen ratkaisua, toteaa Khasro Pirbal. Hänen mukaansa Irakin kurdit eivät kannata väki-

Sadat irakilaiset kurdit osoittivat runsas viikko sitten Suleimaniijassa mieltään Turkin iskuja vastaan ja kantoivat Turkissa vankilassa olevan PKK-johtajan Abdullah Özalpin kuvaa.

valtaa eivätkä halua olla sodan osapuoli.

Pirbal sanoo painokkaasti, etteivät Irakin kurdit tue PKK:n ja PJAK:n toimia, mutta haluavat kyllä kokonaisratkaisua kurdikysymykseen. Sen saavuttamiseksi tarvitaan kurdien, Irakin, Iranin, Turkin ja Syyrian osallistumista neuvotteluihin.

Kurdistanin presidentti Massud Barzani on vedonnut malttiin ja kehottanut kaikkia osa-

puolia pidättäytymään väkivalta, joka vahingoittaa eniten täysin viattomia siviilejä. Barzani on lisäksi edellyttänyt, että mahdolliset tulevat yhteenotot on syytä käydä jossakin muualla kuin Kurdistanin alueella.

Khasro Pirbal, joka on virallista kurdijohtoa vapaampi lausumaan mielipiteensä suoraan, ihmettelee myös Iranin iskuja islamilaisten paastokuukauden ramadanin aikana.

– Pyhän ramadanin aikana, kun pitäisi pyrkiä vain hyvään, Iran lähettää meille tällaisia lahjoja, hän päivittelee.

Pakolaiset ongelmana

Turkin hyökkäykset lännestä ja Iranin idästä ovat aiheuttaneet Kurdistanissa laajan pakolaisongelman.

Idän vuoristoisilta alueilta pakoon lähteneet kurdiperheet eivät ole pystyneet palaamaan

takaisin turkkilaisten ilmaiskujen vuoksi, vaikka Iranin sotilaallinen toiminta onkin vaimentunut.

– Ei meillä ole valmiuksia vastaanottaa pakolaisia, ei pakolaiskeskuksia eikä muitakaan tiloja heidän sijoittamiseensa, Khasro Pirbal sanoo. Hän ihmettelee myös sitä, ettei YK:n pakolaisjärjestö UNHCR ole puuttunut asiaan.

Kurdistanilla on useita syitä

olla huolissaan levottomuuksista.

Ne katkaisivat suhteellisen rauhallisen ajanjakson, jolloin Kurdistan on hitaasti ollut pääsemässä jaloilleen. Kurdistanin päämääränä on ollut ylläpitää rauhanomaisia suhteita Turkkiin ja Iraniin, joista etenkin Turkki on ollut sen taloudellisen kehityksen moottori. Turkki on myös koko Irakin suurin kauppakumppani.

Irakin kurdit tasapainoilevat kiistojen keskellä

ESS / VESA TAPIOLA

ESS–Hanna Leppänen

Suurin yhtenäinen kurdialue ulottuu Turkkiin, Syyriaan, Irakiin ja Iraniin. Kurdeja arvioidaan olevan noin 25–30 miljoonaa. Heidän todellinen määränsä lienee suurempi, sillä osa valtioista aliarvioi rajojensa sisäpuolella asuvat kurdit ja suuri joukko kurdeja asuu siirtolaisina Länsi-Euroopassa.

Paras tilanne on Irakissa, missä kurdit onnistuivat Persianlahden sodan jälkeen perustamaan ja vakiinnuttamaan itsehallinnon Pohjois-Irakin Kurdistanissa. Alueella on oma parlamentti, poliisilaitos ja oma armeija peshmerga-joukkoineen.

ESS / AH

Turkissa vaikuttava kurdien työväenpuolue PKK on Turkin, Yhdysvaltain ja Euroopan unio-

nin luokitteluissa terroristijärjestö. Puolue on ilmoittanut, ettei laske aseitaan ennen kuin

Turkki vapauttaa puoluejohtaja **Abdullah Özalpin** ja sallii kurdinkielisen opetuksen.

Iran pitää omalla alueellaan kurdien autonomiaa ajavaa PJAK-puoluetta (Party of Free Life of Kurdistan) myös terroristijärjestönä.

USA tiesi iskuista?

Kesän levottomuudet alkoivat heinäkuussa, kun Iran aloitti iskunsa PJAK:n taistelijoita vastaan. Iranin mukaan PJAK:lla on tukikohtia Irakin puolella ja se uskoo irakilaiden kurdien tukevan ja suojelevan taistelijoita.

Turkin armeijan hyökkäykset alkoivat kuukautta myöhemmin elokuun 17:ntenä, jolloin Turk-

ki syytti PKK:ta iskusta sotilastukikohtaan maan kaakkoisosassa ja 9 henkilön surmaamisesta. Jo ennen sotilastoimia Turkki oli ilmoittanut kärsivällisyytensä olevan lopussa PKK:n iskujen vuoksi.

Turkin ja PKK:n väliset yhteenotot ovat jatkuneet vuodesta 1984 saakka ja niissä on menehtynyt noin 45 000 ihmistä.

Irakissa asuvat kurdit ovat olleet pettyneitä siihen, ettei Yhdysvallat, jolla on edelleen noin 50 000 miestä Irakissa, ole puuttunut mitenkään tuoreisiin levottomuuksiin. He ovat varmoja siitä, että Turkki oli ilmoittanut Irakiin ulottuvista toimitaan etukäteen Yhdysvalloille.

Kurdikirjailija **Khasro Pirbal** (kuvasa) myötäilee autonomisen Kurdistanin presidentin **Massud Barzani** näkemystä, jonka mukaan Kurdistan ei halua olla osa kurdiongelmaa vaan osa sen ratkaisua.